

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

HOÀNG XUÂN THỦY

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN
SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP HUYỆN PHÚ LƯƠNG
TỈNH THÁI NGUYÊN

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 60.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS LƯU NGỌC TRỊNH

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn “*Giải pháp phát triển sản xuất nông nghiệp huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên*” là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi. Đề tài hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Các thông tin sử dụng trong đề tài đã được chỉ rõ nguồn gốc, các tài liệu tham khảo được trích dẫn đầy đủ, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2013

Tác giả luận văn

Hoàng Xuân Thủy

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành nội dung đề tài này ngoài sự cố gắng, nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự giúp đỡ tận tình của nhiều cá nhân và tập thể.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến **PGS.TS Lưu Ngọc Trinh**, Viện Kinh tế và Chính trị thế giới, người đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn giúp đỡ tôi thực hiện và hoàn thành đề tài này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Quản lý Đào tạo và Sau đại học cũng như các khoa chuyên môn, phòng ban của Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu tại trường.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của UBND huyện Phú Lương, Phòng nông nghiệp và phát triển nông thôn huyện Phú Lương, Chi cục Thống kê huyện Phú Lương và các phòng, ban, ngành, đoàn thể trên địa bàn huyện Phú Lương đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong việc thu thập số liệu thứ cấp, sơ cấp và các thông tin hữu ích phục vụ nghiên cứu.

Xin cảm ơn gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã giúp đỡ, động viên tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài tốt nghiệp.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2013

Tác giả luận văn

Hoàng Xuân Thủy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC BẢNG	vii
DANH MỤC SƠ ĐỒ	viii
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu của đề tài	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Những đóng góp của đề tài	3
5. Bố cục của luận văn	3
Chương 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP	5
1.1. Lý luận phát triển chung	5
1.1.1. Quan niệm về phát triển kinh tế.....	5
1.1.2. Các thước đo đánh giá phát triển kinh tế	5
1.2. Lý luận về phát triển nông nghiệp và vai trò của nông nghiệp với phát triển kinh tế - xã hội	6
1.2.1. Quan niệm về ngành nông nghiệp.....	6
1.2.2. Đặc điểm của sản xuất nông nghiệp.....	6
1.2.3. Các yếu tố tác động đến phát triển sản xuất nông nghiệp.....	8
1.2.4. Các giai đoạn phát triển nông nghiệp chung.....	11
1.3. Kinh nghiệm sản xuất nông nghiệp của một số tỉnh ở Việt Nam	15
1.3.1. Kinh nghiệm của tỉnh Nam Định	15
1.3.2. Kinh nghiệm của tỉnh Thái Bình.....	17
1.3.3. Kinh nghiệm của tỉnh Bắc Ninh.....	19

Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	26
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	26
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	26
2.2.1. Phương pháp thu thập số liệu.....	26
2.2.2. Phương pháp tổng hợp số liệu.....	27
2.2.3. Phương pháp phân tích.....	27
2.2.4. Mô hình SWOT.....	28
2.2.5. Phương pháp xây dựng cây vấn đề và cây mục tiêu	28
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	29
2.3.1. Sự tăng trưởng của ngành nông nghiệp	29
2.3.2. Cơ cấu ngành nông nghiệp.....	30
2.3.3. Đóng góp của ngành nông nghiệp trong giải quyết các vấn đề xã hội .	32
Chương 3. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP HUYỆN PHÚ LƯƠNG GIAI ĐOẠN 2008-2012	33
3.1. Đặc điểm chung của huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên.....	33
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên	33
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	35
3.2. Sự cần thiết phải phát triển sản xuất nông nghiệp ở huyện Phú Lương	41
3.2.1. Tiềm năng, lợi thế nông nghiệp của huyện.....	41
3.2.2. Sự cần thiết phải phát triển sản xuất nông nghiệp của huyện.....	42
3.3. Thực trạng sản xuất nông nghiệp của huyện.....	44
3.3.1. Thực trạng sản xuất ngành nông nghiệp.....	44
3.3.2. Thực trạng sản xuất ngành lâm nghiệp.....	53
3.3.3. Thực trạng sản xuất ngành thủy sản.....	54
3.3.4. Công tác chuyển giao khoa học kỹ thuật	56
3.3.5. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu ngành nông nghiệp	58
3.4. Những đóng góp của nông nghiệp vào phát triển kinh tế - xã hội huyện Phú Lương.....	63
3.4.1. Những đóng góp về kinh tế.....	63
3.4.2. Những đóng góp về xã hội	65

3.5. Đánh giá chung về tình hình sản xuất nông nghiệp của huyện.....	67
3.5.1. Mô hình SWOT.....	67
3.5.2. Thành tựu và nguyên nhân.....	70
3.5.3. Hạn chế và nguyên nhân.....	72
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP HUYỆN PHÚ LƯƠNG ĐẾN NĂM 2020	75
4.1. Quan điểm, mục tiêu, định hướng phát triển sản xuất nông nghiệp huyện đến năm 2020.....	75
4.1.1. Quan điểm phát triển kinh tế - xã hội chung huyện Phú Lương đến năm 2020	75
4.1.2. Quan điểm, định hướng nâng cao hiệu quả sản xuất nông nghiệp huyện đến năm 2020	76
4.2. Một số kiến nghị giải pháp nhằm phát triển sản xuất và đóng góp của nông nghiệp vào phát triển kinh tế - xã hội huyện Phú Lương.....	84
4.2.1. Xây dựng cây vấn đề và cây mục tiêu	84
4.2.2. Giải pháp chung	87
4.2.3. Giải pháp cụ thể	88
4.3. Kiến nghị.....	94
4.3.1. Đối với các Bộ, ngành Trung Ương.....	94
4.3.2. Đối với tỉnh Thái Nguyên	94
4.3.3. Đối với huyện Phú Lương.....	95
4.3.4. Đối với người nông dân	95
KẾT LUẬN	96
TÀI LIỆU THAM KHẢO	98
PHỤ LỤC	100

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

BVTV	: Bảo vệ thực vật
CNH, HDH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CSHT	: Cơ sở hạ tầng
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội (<i>Gross Domestic Product</i>)
GTSX	: Giá trị sản xuất
HTX	: Hợp tác xã
KHCN	: Khoa học công nghệ
KHKT	: Khoa học kỹ thuật
KTTĐ	: Kinh tế trọng điểm
KT-XH	: Kinh tế - xã hội
LMLM	: Lở mòn long móng
NN&PTNT	: Nông nghiệp và phát triển nông thôn
NTM	: Nông thôn mới
TDMN	: Trung du miền núi
TTCN	: Tiểu thủ công nghiệp
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Dân số và lao động huyện Phú Lương giai đoạn 2009 - 2012	36
Bảng 3.2. Diện tích, sản lượng lương thực có hạt huyện Phú Lương giai đoạn 2008 - 2012	44
Bảng 3.3. Thực trạng lúa gieo cấy hàng năm giai đoạn 2008-2012	45
Bảng 3.4. Thực trạng cây ngô hàng năm giai đoạn 2008-2012	47
Bảng 3.5. Thực trạng trồng cây hàng năm giai đoạn 2008-2012.....	47
Bảng 3.6. Tình hình sản xuất chè giai đoạn 2008-2012.....	48
Bảng 3.7. Tình hình chăn nuôi gia súc, gia cầm giai đoạn 2008-2012.....	50
Bảng 3.8. Sản lượng thịt hơi xuất chuồng giai đoạn 2008-2012	51
Bảng 3.9. Dịch vụ nông nghiệp giai đoạn 2008-2012	52
Bảng 3.10. Sản xuất lâm nghiệp giai đoạn 2008-2012	54
Bảng 3.11. Sản xuất thủy sản giai đoạn 2008-2012.....	55
Bảng 3.12. Giá trị sản xuất nông - lâm - thủy sản giai đoạn 2008-2012	58
Bảng 3.13. Cơ cấu GTSX nông - lâm - thủy sản giai đoạn 2008-2012	58
Bảng 3.14. Giá trị sản xuất nội ngành nông nghiệp giai đoạn 2008-2012	60
Bảng 3.15. Cơ cấu GTSX nội ngành nông nghiệp giai đoạn 2008-2012	61
Bảng 3.16. Giá trị sản xuất huyện Phú Lương giai đoạn 2008 - 2012.....	63
Bảng 3.17. Cơ cấu đào tạo nghề giai đoạn 2008 - 2012	65
Bảng 3.18. Tỷ lệ hộ nghèo giai đoạn 2008 - 2012.....	66
Bảng 4.1. Cơ cấu giá trị sản xuất nông nghiệp đến năm 2020 (CĐ 2010)	78
Bảng 4.2. Tổng nhu cầu vốn đầu tư huyện Phú Lương đến 2020	88

DANH MỤC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 4.1. Sơ đồ cây vấn đề.....	85
Sơ đồ 4.2. Sơ đồ cây mục tiêu.....	86

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1. Diện tích, sản lượng lúa giai đoạn 2008 -2012	46
Biểu đồ 3.2. Diện tích, sản lượng chè giai đoạn 2008-2012.....	49
Biểu đồ 3.3. Sản lượng thịt hơi giai đoạn 2008-2012.....	51
Biểu đồ 3.4. Diện tích, sản lượng nuôi trồng thủy sản giai đoạn 2008-2012 .	55
Biểu đồ 3.5. Cơ cấu ngành kinh tế các năm của huyện Phú Lương	59
Biểu đồ 3.6. Giá trị sản xuất huyện Phú Lương giai đoạn 2008 - 2012	64

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất nước ta đang trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Điều đó đã tạo ra nhiều cơ hội thuận lợi thúc đẩy tăng trưởng và chuyển dịch cơ cấu nền kinh tế nói chung và ngành nông nghiệp nói riêng theo hướng hiện đại.

Nông nghiệp là một trong những ngành quan trọng của nền kinh tế. Sự phát triển của sản xuất nông nghiệp không chỉ góp phần vào tăng trưởng kinh tế mà còn giải quyết các vấn đề an sinh xã hội. Tuy nhiên, sản xuất nông nghiệp vẫn còn gặp không ít khó khăn. Các nguồn lực ngoài ngân sách cho phát triển nông nghiệp và nông thôn còn thấp, đầu tư trực tiếp nước ngoài ngày càng giảm sút, trong khi nguồn vốn ngân sách mới chỉ đáp ứng được khoảng 40% nhu cầu mà hiệu quả sử dụng lại chưa cao. Cơ sở hạ tầng chưa đồng bộ, các công trình thủy lợi vận hành còn nhiều bất cập, chưa phát huy được hiệu quả. "Xây dựng nông thôn mới" là chương trình lớn nhất từ trước đến nay trong ngành nông nghiệp, nhiều kế hoạch, cơ chế chính sách đã được ban hành nhưng mới dừng lại ở quy hoạch, đề án.

Phú Lương là một huyện trung du miền núi của tỉnh Thái Nguyên, với 14 xã và 2 thị trấn. Ngành nông nghiệp chiếm trên 40% tổng giá trị sản xuất toàn huyện, lao động chiếm khoảng 80% tổng số lao động. Trong những năm qua, được sự quan tâm của các ngành, các cấp, huyện đã cố gắng khai thác có hiệu quả những tiềm năng hiện có để phục vụ cho sản xuất nông nghiệp góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, nâng cao đời sống nhân dân.

Tuy nhiên, sản xuất nông nghiệp huyện còn nhiều hạn chế như: Chuyển dịch cơ cấu sản xuất tiến triển còn chậm, quy mô nhỏ. Chất lượng nông sản chưa cao, mức độ cơ giới hoá sản xuất, thu hoạch, chế biến còn rất hạn chế. Công nghiệp chế biến chưa phát triển đủ để trở thành động lực thúc đẩy nông